

Istočni običaji i sveto Pismo.

Piše Dr. Rudolf Vimer.

II. Pastiri.

Prvi počeci kulture započeli su pastirskim životom. Domaće životinje hranile su i odievale gospodara, a izmjenom i prodajom suvišne stoke započela je trgovina, te civilizacija selâ i gradova. Briga za blago i obradivanje zemlje bilo je oduvijek glavno zanimanje palestinskih žitelja. Razumljivo je dakle, da je jezik sv. Pisma prepleten slikama iz pastirskog života, koje ćemo protumačiti, koliko to prostor dopušta.

Kad se u sv. Pismu govori o pastirima, valja uvijek imati pred očima pastira sitne stoke naročito ovaca. Imade u bibliji doduše zanimljivih bilježaka i o devama, kopitarima i mnogopapkarima, ali ove daleko nadmašuju mjesta, gdje se govori o ovcama. Dolazi to odatle, što u Palestini imade od domaćih životinja najviše ovaca, a tome opet leži razlog u samoj zemlji. Pokraj plodna tla, koje se daje lijepo obrađivati, imade ogromnih površina, koje nijesu ni za što već za pašu sitne stoke. To su ponajprije mnogobrojni brijegovi i brda, na kojima goveda i kopitari ne mogu naći hrane, a zatim svi oni krajevi, što ih sv. Pismo zove pustinja (desertum). Pod pustarom obično se razumijeva u nas zemlja, na kojoj, kudgod okom kreneš, leži silni pijesak, gdje ne uspijeva baš ništa, već se samo zmiye legu, a lavovi i tigrovi vrebaju. To je krivo. Pustara je poradi nestašice vode neplodna pjeskovita zemlja, na kojoj pokraj pjeskovita i kamenita tla raste nešto trave, pa bi je mogli prisposodobiti kakovom slabom općinskom pašnjaku. Takova je zemlja s obje strane Jordana, okolina Mrtvog mora, Sinajski poluotok, te krajevi, što leže sjevero-istočno od Palestine.

Ne treba dakle nitko da se čudi nad silnim onim brojevima ovaca, što ih češće navodj sv. Pismo. Bogati Job imao je 7000¹, a cipija Nabal 3000 ovaca.² Rijetki su danas gazde, koji imaju preko 1000 ovaca, ali i najobičniji seljak imade ih po nekoliko. Kad prorok Natan pripovijeda o čovjeku, koji je imao samo jednu ovčicu³, hoće time da ga prikaže kao puku sirotinju.

Rogatog blaga imade u Palestini jako malo, zato se govedina sjee jedva u gradovima. Gotovo sve meso podaju ovce. Kralj Salomon trebao je za svoj dvor svaki dan 100 ovaca⁴. Upravo su ogromni brojevi ovaca što su ih žrtvovali u staro vrijeme. Na dan Pashe, kad su židovi sa svih strana svijeta nagrnuli u Jerusalem, zaklalo se po Josipu Flaviju 256.500⁵. Kod same posvete hrama žrtvovao je kralj Salomon 120.000 ovaca⁶. A kuda je, pitat ćete sa tolikim mesom? Osim onoga, što se moralo spaliti Bogu u čast, sve se meso porazdijelilo među siromake. Kralj Ezekija darovao je jednom 7000, a boljari židovski 10.000 ovaca narodu, da proslavi Pashu⁷. Taj običaj vlada u Palestini još i danas. Kad se otvara koja cesta ili posveti nova zgrada, uvijek se zakolje više ili manje ovaca, a janjetina dijelj među siromake.

Danas je Palestina zapuštena zemlja poradi turske uprave i lošeg poljodjelstva, pa koliko ne može da namiri domaće potrebe ovaca, posuđuju joj susjedni krajevi. Iz južne Sirije i Mezopotamije dolaze u studenome i prosincu cijele poplave ovaca u Palestinu. Kao nebrojena vojska, razdijeljena u čete, ide stado za stadom polagano i u manjim odjelima, jer bi inače stradalo. Na takove odjele morao je Jakov vraćajući se iz Mezopotamije razdijeliti mnogobrojne ovce svoje, da ne poginu.⁸ Oboli li koja na putu, zaklat će je gončini i pojesti ili će meso jeftino prodati siromasima. Kudgod prolaze, tu ih prodavaju, te se broj njihov smanjuje to više, što se niže spuštaju spram juga. Tom se prilikom opskrbljuje Palestina ovcama za cijelu godinu.

A te ovce nijesu kao naše što su. Mnogo su veće i imaju drugačiji rep. Ovaj je u naših ovaca debeo kao prut, a u istočnih plosnat kao mala torba i 30 cm. širok. Prema kraju naglo se suzuje, te prima onaj oblik, što ga imade rep naših ovaca. Prirodopisci zovu ovu vrst ovaca: *laticaudata*, širokorepa ovca. Kako deva skuplja salo u svojoj grbi, tako ga ovakova ovca sprema u rep. Srednja ovca imade u repu 5 klg. loja, a od boljih nade se u samom repu i do 15

¹ Job. 1 3 ² 1 Kralj. 25 2 ³ 2 Kralj. 12 3 ⁴ 3 Kralj. 4 23 ⁵ Bell. iud. VI. IX. 3. ⁶ 3 Kralj. 8 63 ⁷ 2 Dnev. 30 24 ⁸ 1 Moj. 33 14

klg. loja. Zato je rep mladih ovaca Arapinu osobita poslastica. Kod starijih tale taj loj kao mi slaninu i čuvaju ga pa začinjju njim jelo. Nemala tegoba našem putniku po istoku jest jelo začinjeno ovčjim lojem, jer druge masti obično ne poznadu. Ovakav rep imale su ovce već u Mojsijevo vrijeme.⁹ Sad ćemo pojmiti onu ustanovu zakona Mojsijeva, koja nam se čini čudna, a možda i smiješna, kad čitamo sv. Pismo. Od svake Bogu prikazane ovce imade se spaliti salo i »cio rep.«¹⁰ Pokraj ugojenih telića¹¹ napominju se u svetom Pismu i utovljeni janjci, ovce i ovnovi.¹² Nijesu to dobro uranjene, već upravo utovljene ovce. Kako kod nas tove guske kukuruzom, tako tove na Libanonu i danas ovce dudovim lišćem. Smotaju ga u kruglice i porinu silom u usta ovci, koja ih proguta. Ovim se načinom udebele tako, te jedva stoje.

Istočnjaku je ovca najkorisnija životinja. Ovčje mlijeko i sir svakidašnja su mu hrana. U pustari, gdje nema vode, nadomješta mlijeko i piće. Jaki Beduin uzme pregršt žita, zgnječi ga ponajprije dlanovima, pobaca u usta, pa se napije kamiljeg ili ovčijeg mlijeka. To mu je hrana za cio dan, pa vele, da ga nikad ne boli želudac. Maslac se ne pravi od ovčjeg mlijeka, jer ga se dobiva jako malo. Ovčetina je najobičnije meso. Nema zabave, gozbe ni svečanosti, kojoj ne bi žrtvom palo po nekoliko ovaca. To vrijedi kako za pojedince, tako i za mnoštvo. Pred Holofernovom vojskom išla su nebrojena stada ovaca, kojim su se hranili vojnici na pojedinim postajama.¹³ Za mog boravka u sv. zemlji pobuniše se nešto Druzi. Sve, što je doraslo puški u Palestini, sakupilo se u Jerusolimu. Dva, tri dana prije no će krenuti na neprijatelja, polazila su pred vojskom nebrojena stada ovaca što su im služila za glavnu zairu. Ovčji loj uotrebljuju za mast ili rasvijetu. Osušena koža služi onima, koji nemaju stalna boravišta, za pokrivalo i odijelo, a mjehovj upotrebljavaju se posvuda za lagviće. U njima nose vodu ili čuvaju vino. Kad čovjek dođe u pivnicu istočnoga gazde, čini mu se, da je zapao u veliku mesnicu: posvud naokolo vise mjekovi kao kod mesara zaklane ovce, koje čekaju, da im svuče kožu. Od vune pravilo se suknjo već u najstarije vrijeme. Mojsije određuje, da se ima spaliti vuneno odijelo, ako se na njemu pokaže guba t. j. neka vrst plijesni.¹⁴ Moabski kralj Mesa plaćao je Židovima godišnji danak od 200.000 ovaca, koje nijesu smjele biti ostrižene.¹⁵ Vuna se najprije prala i obijelila kao snijeg. Na to nišani prorok veleći, da će grijesi, bilj oni

⁹ 2 Moj. 29 22 ¹⁰ 3 Moj. 3 9 ¹¹ Lk. 15 23 ¹² 3 Kralj. 1 9; Dan. 3 40
¹³ Sud. 2 8 ¹⁴ 4 Moj. 13 47 ¹⁵ 4 Kralj. 3 4

crveni kao skrlet, po milosrđu Božjem postati bijeli kao vuna.¹⁶ Zatim se vuna grebenom čijala na pahuljice, što su slične sniježnim pahuljicama. Na to nišani psalmista riječima: quj dat nivem sicut lanam.¹⁷ Onda se u Tiru i Damasku rasnovrsno bojadisala¹⁸ i napokon prela.¹⁹ Rogovi služili su za trublje ili za posude, u kojem se čuvalo ulje. Na ovnujskim rogovima trubili su svećenici obilazeći sedam puta grad Jeriho prije no će ga Izraelci zauzeti.²⁰ U ovnujskom rogu nosio je prorok Samuel ulje polazeći u Betlehem, da pomáže mladoga Davida.²¹ Danas drže u njima barut ili hi pune lojem, da im služi za svijećnjak.

Kako je istočnjaku mila ovca, pokazuje najbolje uvod proroka Natana, kad je korio kralja Davida poradi preljuba. Siromak neki nemaše ništa do jednu malu ovčicu. Ta je odrasla uza nj i uz djecu njegovu, jela od njegova siromašna zalogaja, pila iz njegove čaše, spavala na krilu njegovu i bila mu mila kao kći t. j. kao da je rođeno dijete njegovo.²² Čitajući ovo držj svatko, da je Natan pod ovcom mislio ženu Urjjevu Betsabeu. A pod tom ovcom mislio je prorok pravu ovcu na četiri noge. Kod nas zamiluju mnogi psa ili mačku, a istočnjak zamilovat će samo ovcu. Ta ide uvijek za njim, jede iz njegove ruke i spava uvijek uz njega. Taj je običaj poznavao David, pa zgražajući se nad pripovijesti Natanovom presudi, neka taj čovjek plati četvorostruko ugrabljenu ovcu. Za ženu ne bi tako šta mogao reći.

Kako je vinogradaru najveće veselje berba, tako je palestinskom ovčaru ono vrijeme, kad se ovce strižu. Tad će pozvati svoje prijatelje i bogato ih podvoriti. Tu se nudj mlijekom, sirom, pečenom janjetinom, veselj se, pjeva se i pleše kao u svatovima. Ta svečanost traje i po nekoliko dana, jer pada u svibanj i lipanj, kad se može na polju noćiti. Na taj dan pozvao je Absalom kralja Davida i svu kuću njegovu, te dao usred najvećeg veselja ubiti brata svoga Amona, da mu se osveti, što je osramotio rođenu sestru njegovu Tamaru.²³

Budući da im je od ovce tolika korist, smatrali su pastirsku službu za časnu dužnost. Svi patrijarc bili su zanimanjem svojim pastiri. Sam Mojsija, premda odgojen na Faraonovom dvoru, nije se sramio pasti ovce svoga tasta. A kao Rahela bile su i kćeri odličnih boljara pastirice.²⁴ U Beduina držj se pastirska služba još i danas časnom, jer zahtijeva čovjeka trijezna, čelična i odvažna. No gdje su ljudi udarili stalno boravište, tu se gazda bavj važnijim poslovima,

¹⁶ Is. 1 18 ¹⁷ Ps. 147 16 ¹⁸ Ezek. 27 18 ¹⁹ Prič. 31 13 ²⁰ Jos. 6 4 ²¹ 1 Kralj. 16 1 ²² 2 Kralj. 12 3 ²³ 2 Kralj. 13 24 ss. ²⁴ 1 Moj. 29 6

a ovce prepustio je slugama i najmljenicima. No život ovih pastira, bili u pustari ili selima, ostao je još i danas kakav je bio u vrijeme patrijarško.

Nose kabanicu od preokrenuta ovčjeg runa ili debele tkanine, kojom se danju brane od studeni ili kiše, a po noći pokrivaju. S nutarnje strane kabanice imade tako velik džep, da u nj može stati bolesno janje;²⁵ na nogama im ili ništa ili komad kože privezane na potklatu, da ih kamenje ne bode. O ramenu visi im torba, koja nije ništa drugo, no osušena koža od jareta. Iz takove torbe izvadio je David kamen, kojim je ubio Golijata. U torbi nosi danas pastir zairu za više dana: kruha, sira, masline. A pije iz tikvice, kaku imadu i naši pastiri. Mora da ima i buzdovan od drva. U deblji kraj zabio je svu silu čavala, kojim se konji potkivaju, na tanjem je izvrtao luknju i potegao kroza nj remenac, da može buzdovan prikopčiti uz kabanicu. Buzdovan je danas mnogom pastiru jedino oružje, kojim brani stado od neprijatelja. U ruci drži dva metra dug štap, od kojega je nastala pastirska palica u biskupâ. O štap se oslanja pazeći na ovce, njim se pomaže, kad se penje uz brdo, trese lišće sa grana ili navraća ovce, koje su skrenule.²⁶ Na taj buzdovan i štap misli psalmista veleći, da mu je od Boga utjeha.²⁷ U staro vrijeme imao je pastir i praću, da iz daljine obrani stado od zvjeradi. Nekoć se upotrebljavalo to oružje uvelike, jer se u samom Benjaminovom plemenu našlo 700 bojovnika, koji su praći bili tako vješti, da nijesu promašili ni vlasa.²⁸ Ovakovom je praćom David ubio Golijata. Otkad je kamen i strijelicu zamijenilo olovo, a praću i luk puška, nema praće u Palestini. Kadgod nosi pastir sa sobom i mali šator, da se zakloni od sunca.²⁹ Da si prikrati vrijeme, imade gdjekoji pastirsku frulu ili drugi glazbeni nastroj. Zvezdano noćno nebo i ljepota prirode stvorila je od mnogoga pastira duboka posmatrača i bogumila pjesnika.

Dobar pastir ne ostavlja svog stada nikada. Po noći i po danu stoji uz svoje ovce, da ih brani i hrani. Kad jutrom valja poći na pašu, ne tjera ih pred sobom, već ih vodi idući pred njima. Zove ih pako nekim zviždanjem ili grlenim zvukovima, na koje se ovce tako nauče, da ih nitko ne može prevariti. Pokuša li tko god da oponaša glas njihova pastira, podići će glavu i kao da im prijeti velika pogibao potrčati će do svog čuvara. To znače riječi Isusove: a za tuđinom ne će da idu, nego bježe od njega.³⁰ Nekim ljubimcima nadjenuo je pastir nježno ime, pa ih ovim zove.³¹ Kako je uvijek kod svojih

²⁵ Is. 40 11 ²⁶ 1 Kralj. 17 40 ²⁷ Ps. 22 4 ²⁸ Sud. 20 16 ²⁹ Is. 38 12
³⁰ Iv. 10 5 ³¹ Iv. 10 3

ovaca, dobro ih poznaje i luči od tuđih. Kad su upitali nekog pastira, kako može među tolikim drugima, da raspozna svoje, odgovorio je nešto hiperbolično: da mi zavežeš oči, ja bih svaku svoju ovcu samo rukom pogladio i odmah je prepoznao. Sve ovo riše Isus lijepo i prirodno u desetoj glavi Ivanova evanđelja.

Pastirova je briga, gdje će naći što bolju pašu za svoje ovce. U južnim krajevima imade dovoljno hrane već u studenome poslije prve kiše. Zato su betlehemski pastiri lijepo pasli svoje ovce na sam Božić. Al kad u ljetu sunce isпали tlo, tjeraju pastiri ovce ilj prema sjeveru, gdje je vegetacija kasnija ili opet u gore. To je razlog, što se pastir znade daleko udaljiti od svoje kuće. Tako su Josipova braća pasući stado doprla od Hebrona sve do Dotaina, a taj će put dobar pješak jedva prevaliti u tri dana.³²

Kraj velikog mnoštva ovaca svađaju se i danas za pašu, kako su se nekoć svađali pastiri Abrahamovi i Lotovi.³³ To se događa to češće, što polja pojedinih gospodara nijesu ničim ogradena, već i danas označena međašnjim kamenom, koji je Mojsija strogo zabranio pomicati.³⁴ Na paši je istočnjak veoma široke savjesti. Putujući Sinajskom pustarom odijelilo se nas nekoliko od ostalih i zalutalo. Već je pao mrak i nastala pogibao, da postradamo noćeci pod vedrim nebom bez ikakova pokrivala. Ali naš Beduin razumivši položaj pogleda na zvijezde, pa udri svojom devom preko žita, a za njom i naše deve. Tako jedva stigismo u kasnu noć do našeg šatora. Poljima, što su na granici Palestine, prijeti uvijek pogibao od Beduina, koji kao nekoć Filistejci natjeraju svoje ovce i u dozrelo žito. Tad mora da se cijelo selo digne na obranu. To je razlog, što danas ne računaju mjesto po dušama, već se na pitanje, kako je veliko to selo, odgovara: imade toliko i toliko pušaka. I stari Židovi brojili su pučanstvo samo po muževima, koji su mogli poći u boj. Odatle ona stereotipna fraza u sv. Pismu: »Ovo pleme ima toliko ljudi »bez žena i djece.«

Još veće svađe nastaju, kad treba stado napojiti, jer Palestina imade jako malo vode. Tako se posvadiše Isakovi pastiri sa gerarskima za otkopani zdenac.³⁵ Poznato je, kako je u tom poslu već Mojsije pomogao kćerima Jetrovim.³⁶ Lijepo je vidjeti, kad se sastane više stada kod izvora. Na znak svog pastira ide pojedini odio jednog stada, da se napije iz jame, u kojoj je pastir nagrabbio vode, a druge ovce leže i čekaju. Kad je sve napojio pozove ovčar poznatim glasom svoje, da pođu za njim i sad pristupa drugi pastir

³² 1 Mojs. 37 17 ³³ 1 Moj. 13 7 ³⁴ 5 Moj. 19 4 ³⁵ 1 Moj. 26 20 ³⁶ 2 Moj. 2 17

sa svojim stadom, da mu izvuče vode. To je najljepša ilustracija riječima Isusovim: »Ovce slušaju glas njegov.«³⁷

Najteže je ovce nahraniti poslije žetve, kad sunce spali svu travu. Niti su stari Židovi znali, što je to sijeno, a rođeni ga Palestinci ne spravljaju još ni danas. Što Vugata zove Foenum, to je uvenula, ali ne pokošena ni osušena trava, koju mi zovemo sijenom. Konji i krave muzare hrane se u to vrijeme sječkom, koju miješaju s ražju. Kad se dakle pokosi žito, tad ovce griskaju po strništu ili planduju po krajevima, gdje nema nikakove hrane. I čovjek se ne može dosta načuditi, od česa te životinje ljet žive, a uz to još daju tako dobro mlijeko.

Kako istočnjaci ne znadu, što je sijeno, tako ne znadu ni što je staja. Staju napominje sv. Pismo samo na dva mjesta. Kralj Salammun dao je sagraditi staju za svoje konje, jer su ovi bili valjda plemenite pasmine.³⁸ Isto je učinio i kralj Ezekija.³⁹ O staji za ovce govori sv. Pismo na više mjesta, al to nije staja, već špilja, u koju zaklonj pastir ovce za studeni ili nevremena. U takovoj jednoj špilji, što je služila ovcama za zaklonište, rodio se Spasitelj. Zato se može lijepo reći jedanput, da se Isus rodio u staji, a drugiput, da se rodio u špilji. Pred ulazom u špilju ogradio je pastir obor naslagavši kamenje više od metra. Povrh zida stavio je trnja, da zapriječi ulaz zvjerima. Za lijepa vremena stoje ovce u toru pred špiljom, a po noći i nevremenu povlače se u špilju. Pred ulazom u špilju znade gdjekoji pastir sebi sagraditi od granja onakovu sjenicu, kakovu je sv. Petar u svom zanosu htio načiniti na gori Taboru Isusu, Mojsiji i Iliji. Osim špilje imade i druga vrst ovčarnica u ravnom polju, što se zove tor ili obor. To je veliki prostor, ograđen sa četiri jaka zida, koja su visoka do dva metra. Ali ni to nije staja, jer nema krova. U jedan zid obora probijena su vrata, na koja ulaze ovce i pastir. Tatovi i lupeži ulaze u tor »na drugom mjestu« t. j. preko zida.⁴⁰ Ovakov obor gradi po više gazda zajedno te postavlja nad njim posebnog čuvara, jer jedni pastiri dolaze, a drugi odlaze. Sad ćemo razumjeti riječi Isusove: »Pravom pastiru vratar otvara.«⁴¹ Veće stado valja svakog jutra i večera prebrojiti, da se vidi, je li čitavo. Kod tog stoji pastir na vratima i drži u ruci štap tako, da ispod njega mogu proći samo po dvije ovce. Ovakovo brojenje zove sv. Pismo malo čudnim imenom: »Doći pod štap pastirski.«⁴² Jer na istoku nije ništa sjegurno pred zlim ljudima i zvjerima, valja pastirima i po noći bdjeti. Prj tom se izmjenjuju kao vojnici

³⁷ Iv. 10 3 ³⁸ 3 Kralj. 4 26 ³⁹ 2 Dnev. 32 28 ⁴⁰ Iv. 10 1 ⁴¹ Iv. 10 3
⁴² 3 Moj. 27 32; Jer. 33 13

na straži. Ovakovu noćnu stražu čuvahu betlehemski pastiri one sretne noći, kad se rodio Spasitelj.⁴³

U čuvanju ovaca pomaže pastiru pas. I to je jedini pas, do kog istočnjaci nešto drže. Već kod Židova bio je pas simbol bezobraznosti i besramnosti. Zato se idolo-poklonci zovu u sv. Pismu psi.⁴⁴ Židovi nijesu psima davali ni kruha.⁴⁵ Kad se jelo u polju ili kod otvorenih vrata, znali su gladni psi dovući se, da pojedu mrvice, što su pale sa stola.⁴⁶ I danas ih istočnjaci mrze i progone tako, da većinom pogibaju od gladi. Svaki grad ili selo imade svu silu pasa, ali nijedan nema svoga gospodara. Da tko primi psa u svoju kuću, to ne rodi. Ipak je čudna stvar, što ti psi žive u zadruzi. Zaokupe jedno mjesto ili ulicu, pa je čuvaju kao svoj gruntovni posjed. Kad pas iz pokrajne ulice zade na njihov posjed, razderat će ga bijesni, ako im ne omakne. To bi učinili i sa nepoznatim čovjekom, koji bi po noći zašao u njihovu ulicu. Tad mora stranog uvijek da prati noćni čuvar, koji ih lako rastjera, jer ga poznađu. Po danu su mirni, spavaju posred ceste, pa će ih i svaka kola obaći. Kad nastane studen, legnu se na smetlišće ili gnoj, da im bude toplije. Po noći tumačaju tražiti čim bi utišali glad. Zato veli psalmista o svojim neprijateljima, da će trpjeti glad kao psi i poći se klatiti gradom.⁴⁷ Ipak su ti psi od velike koristi na istoku, jer čiste grad od svake nečisti. Kad pogine deva, konj ili magare, ležalo bi pred kućom i tri mjeseca, da ne dođu psi i ne pojedu strvine. Poznato je iz sv. Pisma, da se gladni psi ne žacaju ni čovječjeg trupla.⁴⁸

Nešto posve drugo jest ovčarski pas, kog časno spominje već strpljivi Job.⁴⁹ Taj je od velike koristi, jer će se uhvatiti u koštac sa šakalom i vukom, da obrani stado. Koliko se cijeni takav pas, neka nam kaže ova zgodna. Iz mržnje ubio je neki Beduin svomu susjedu ovčarskog psa. Da se stvar izravna, izabraše obje stranke mirovnog sudca i obvezaše se, da će se njegovu sudu pokoriti. I sudac izreče osudu. Oštećeni objesit će ubijenog psa o jednu granu za rep tako, da mu se samo gubica dotiče zemlje. A krivac će po psu sipati pšenicu dotle, dak se od njega ne bude ništa vidjelo! Ovčarskog psa plaćaju Beduini, koji nijesu ništa drugo nego naši cigani, i po sto pedest kruna.

Pravi pastir u velike se brine za svoje ovce. Po danu i po noći treba da bude uz njih. Ovako se tuži Jakov svome ujaku Labanu: »Po danu ubijala me vrućina, a po noći mraz i san mi ne padaše na oči od velike brige.«⁵⁰ Povrh toga, što se pastir brine za

⁴³ Luk. 2 8 ⁴⁴ 1 Kralj. 17 43 ⁴⁵ Mat. 15 26 ⁴⁶ Mat. 15 27 ⁴⁷ Ps. 58 15
⁴⁸ 4 Kralj. 9 36 ⁴⁹ Job. 3 1 ⁵⁰ 1 Moj. 31 40

hranu, i što ovce čuva od neprijatelja, imade i druge brige, koju tako lijepo opisuju proroci. Bolesnu ovcu treba da liječi, ranjenu da zavije, pa da je nosi u naručaju ili njedrima t. j. u džepu svoje torbe.⁵¹ Odagnanu treba da natrag dovede, izgubljenu da potraži, a kad ju je našao, valja, da je nosi na rukama ili ramenu.⁵²

Kako u svetoj zemlji od svih životinja imade najviše ovaca, tako se i u sv. Pismu nijedna ne spominje tolikoputa kao ovca. Oko pet stotina slika i poredaba imade o njoj u svetim knjigama. Privržena je,⁵³ poslušna,⁵⁴ strpljiva,⁵⁵ nevina i bezazlena ne znajući nikakova prkosa nj podmuklosti.⁵⁶ Niti znade, niti ima, čim bi se branila protiv napadača,⁵⁷ već mu se prepušta na milost i nemilost.⁵⁸ A kad zaluta postaje plijen prvog neprijatelja.⁵⁹ Sve je to bogato vrelo raznih metafora, kojima proroci rišu mesijansko doba, krepostne ljude, a i samog Isusa.

Već od Mojsijeva vremena ispodređuje se puč božji s ovcama.⁶⁰ Tom se slikom rado služi i David.⁶¹ Ovce bez pastira slika je naroda, koji se je udaljio od Boga.⁶²

U Mesijino doba boravit će janje s vukovima i s drugom zvjeradi.⁶³ To znači, da će se svi narodj naći u crkvi Isusovoj.

Isus je prvi nazvao apostole ovcama, jer treba da su im slični po bezazlenosti, blagosti i privrženosti pastiru, a vjernike svoje janjcima. I čudom treba da se čudimo dubokom znamenovanju ove prisposdobe. Da prelistamo cijeli prirodopis, ne bi za griješnika, koji se udaljio od Boga, našli ljepše poredbe od izgubljene ovce. Svaka je životinja u neprilici, kad se izgubi, al nijedna tako kao ovca. Svaka će prije pogoditi bilo svome stadu, bilo kući, nego ovca. I konj i govedo i svinjče, vraćajući se sa paše, naći će svoju kuću, al ovca, mislim, nikada, jer kako vele, nema nikakove »lokalne memorije.« Sve, što ovca može jest da upamti, recimo onu kravu, koja je s njom u istoj staji, pa da za njom dođe kući. A između životinja pokazuje ovca jako malo »inteligencije.« Konji, psi, volovi i iste buhe mogu da nauče kojekakve vještine, al nijesam još nikad čitao, da je tkogod dresirao ovcu. Izgubljena je ovca propala, ako je pastir ne nade, jer niti može, da se spasi ustrajnim bijegom, niti znade, niti imade čim da se obrani pred neprijateljem. Kad vuk navalj na koze, dočekaju ga ove rogovima, samo ovce kolje po volji.

⁵¹ Is. 40 11 ⁵² Ezek. 34 4; Luk. 15 5 ⁵³ 2 Kralj. 12 3 ⁵⁴ Iv. 10 3
⁵⁵ Is. 53 7 ⁵⁶ 2 Kralj. 24 17 ⁵⁷ Mat. 10 16 ⁵⁸ Iv. 10 12 ⁵⁹ Ps. 118 176 ⁶⁰ 4 Moj. 22 17 ⁶¹ 2 Kralj. 24 17; Ps. 73 1 ⁶² Ezek. 34 5 ⁶³ Is. 11 6

Na sudnji dan odjelit će Sin Čovječji dobre od zlih kaošto pastir dijeli ovce od jaraca.⁶⁴ Pod ovcama misli Isus dobre kršćane, jer su bili pokorni, blagi, čedni i činili Bogu ugodna djela, kaošto ovca daje veliku korist svome gospodaru. Zle pak kršćane zove Isus jarcima, jer su ovi svadljivi, požudni, raspušteni i jer zaudaraju. Na tom je mjestu Vulgata pošla nešta dalje od originala, pa prevodi grčku riječ „*εριφος*“ sa »hoedus«, što zapravo znači mladu kozu ili kozlića. Zato je senjski misale lijepo preveo onu kiticu iz pjesme »Dies irae«, koja glasi:

»Inter oves locum praesta et ab hoedis me sequestra statuens in parte dextra« riječima: »S ovcami mi mesto spravi, i ot kozlić' me otstavi, o desnuju sebe stavi.«

Ime pastira nadjevalo se slikovito svim onima, koji su imali neku vlast nad narodom: kraljevima, prorocima.⁶⁵ Tako je častna služba pastira, da sve. Pismo zove pastirom i samog Gospodina Boga,⁶⁶ te obećanog Mesiju.⁶⁷ U paraboli o dobrom pastiru očitovao se Isus kao vrhovni pastir svih pastira i naroda, koji će ih svojom smrću sjediniti u jedno veliko kraljevstvo. A poslije uskrsnuća povjerio je Isus svetomu Petru brigu nad svojom crkvom riječima: pasi jaganice moje, pasi ovce moje. Pod prvima misli vjernike, a pod drugima njihove predstojnike, koji su i sami ovce spram Njega, vrhovnoga pastira.

Prema proročtvu Isajininom⁶⁸ i riječima sv. Ivana Krstitelja⁶⁹ jest Isus jaganjac božji, koji se žrtvovao za grijehe svijeta. U samom Otkrivenju dolazi Isus dvadeset i sedam puta pod simbolom janjeta, te najblaže i najslabije životinje.

U nebo moći će unići samo oni, koji su upisani u životnoj knjizi Janjeta.⁷⁰ Tamo mu se klanjaju⁷¹ i pjevaju pjesmu Janjetovu⁷² t. j. hvalospjev Isusu; idu po svuda za Njim⁷³ i slave svadbu Njegovu sa crkvom zaručnicom Njegovom.⁷⁴ Posljednja je slika »Otkrivenja« prijestol božji i Janjetov, koji je usprkos svoje blagosti i slabosti postao gospodar neba i zemlje.⁷⁵

⁶⁴ Mat. 25 33 ⁶⁵ Jer. 3 15 ⁶⁶ Ps. 23 1 ⁶⁷ Ezek. 37 24 ⁶⁸ Is. 53 7 ⁶⁹ Iv. 1 29 ⁷⁰ 21 27 ⁷¹ 7 9 ⁷² 15 3 ⁷³ 14 1 ⁷⁴ 19 7 ⁷⁵ 22 1.